

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๘๗
วันพุธ ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายนครินทร์ สิงห์เสนา	โฆษกกรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๗. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๘. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๙. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๑๐. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๑. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๒. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๓. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๔. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๕. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๖. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายภัทร คำพิทักษ์	(ลาการประชุม)
-------------------	---------------

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจันทพันธ์ ทังสุบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๒. นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. ว่าที่เรือดรี ยุทธนา สำเภาเงิน

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาบุคลากร

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์

๒. นายเชษฐ โทณะวณิก

๓. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์

๔. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๘๖ วันอังคาร ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญเบื้องต้น

ก่อนเข้าสู่การพิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะของภาคส่วนต่างๆ ต่อร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว) ประธานกรรมการได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับสรุปผลการสำรวจความคิดเห็นของนิด้าโพล เรื่อง “การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน” ซึ่งสำรวจความคิดเห็นระหว่างวันที่ ๘ - ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ในข้อ ๔ “ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากรัฐธรรมนูญกำหนดว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดหรือกลุ่มใดแปรญัตตินำงบประมาณไปใช้เพื่อประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

แก้ตนเองและพวกพ้อง ต้องพ้นจากตำแหน่งและถูกตัดสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งในทุกระดับตลอดไป” ว่าประชาชนอาจเข้าใจผิดว่าเป็นการตัดสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาแปรญัตตินำงบประมาณไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว จึงทำให้ผลการสำรวจมีผู้เห็นด้วย ร้อยละ ๙๒.๗๒ และมีผู้ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๖.๔๐ ซึ่งนายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน กล่าวว่า ผู้ที่ไม่เห็นด้วยอาจมีความคิดว่าการที่นักการเมืองแปรญัตติเพื่อจัดสรรทรัพยากรจากส่วนกลางมายังต่างจังหวัด ย่อมจะต้องมีค่าใช้จ่ายเป็นปกติ ดังนั้น หากคณะกรรมการกำหนดไม่ให้มีช่องทางการทุจริตจะทำให้ไม่สามารถทำงานการเมืองได้

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาเอกสารร่างกรอบการดำเนินการในระยะที่สองของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งนำเสนอโดยคณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ โดยประธานกรรมการแสดงความเห็นว่า คณะกรรมการคงไม่สามารถจัดทำสรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ พร้อมคำแปลภาษาอังกฤษได้ทันในระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙ โดยอาจนำไปจัดทำภายหลังจากที่คณะกรรมการส่งร่างรัฐธรรมนูญฉบับสมบูรณ์แล้ว ส่วนเรื่องการจัดเวทีชี้แจงทำความเข้าใจร่างรัฐธรรมนูญต่อประชาชนของสภาองค์กรชุมชนทั้ง ๙ ครั้ง ขอให้เป็นการช่วยชี้แจงทำความเข้าใจสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญต่อประชาชนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการบิดเบือนหลักการของร่างรัฐธรรมนูญ

สำหรับความเห็นของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศต่อร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) ที่ส่งมายังคณะกรรมการมีด้วยกันสามส่วน โดยส่วนที่หนึ่งเป็นมติของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่ให้ปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างมาตรา ๒๖๙ รวมสิบสองอนุมาตรา ซึ่งคณะกรรมการจะรวบรวมและนำไปพิจารณาต่อไป ส่วนที่สองเป็นสรุปการอภิปรายของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และส่วนที่สามเป็นข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศสิบสองคณะ ซึ่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมีมติให้รวบรวมส่วนที่สองและส่วนที่สามส่งให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไม่ได้มีมติเห็นด้วยกับส่วนที่สองและส่วนที่สามทั้งหมด คณะกรรมการจึงขอให้นายคำณูน สหิทธิสมาน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (วิป สปท.)หารือกับประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศว่า ในส่วนที่สองและส่วนที่สามนั้นจะให้คณะกรรมการดำเนินการอย่างไรต่อไป

ต่อจากนั้น นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน หารือที่ประชุมเกี่ยวกับการจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญเพื่อเผยแพร่ให้กับประชาชนว่า นางสาวสุรณี ผลทวี ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน จะเสนอของบประมาณในการจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญฉบับสมบูรณ์เพื่อเผยแพร่ต่อประชาชน จึงหารือกับคณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบ จำนวนหน้า และจำนวนเล่มในการจัดพิมพ์ดังกล่าว รวมถึงจำนวนเล่มของร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะนำไปใช้ในการเผยแพร่ ซึ่งเห็นว่าควรจัดพิมพ์เป็นสรุปย่อสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ โดยใช้กระดาษขนาด A ๕ จำนวนเล่มละไม่เกินสี่สิบหน้า ทั้งนี้ จะมีการจัดพิมพ์อินโฟกราฟฟิกส์ (Infographics) จำนวนสองหน้าด้วย โดยการจัดพิมพ์ในส่วนนี้อาจจะใช้งบประมาณจากส่วนอื่น

ประธานกรรมการเสนอว่า ควรจัดพิมพ์แยกเป็นสองเล่ม โดยเล่มที่หนึ่งเป็นสรุปย่อสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประชาชนอ่านเข้าใจได้ง่าย ส่วนเล่มที่สองเป็นเนื้อหาเชิงวิชาการ ซึ่งจะจัดพิมพ์จำนวนไม่มากและเผยแพร่ไปยังที่ทำการของชุมชนหรือหมู่บ้าน จึงขอให้คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และ

สำรวจความคิดเห็นของประชาชนพิจารณาจำนวนเล่มของร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะนำไปใช้ในการเผยแพร่ตามจำนวนที่จะต้องใช้จริงและตามความเหมาะสม

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนควรให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการ โดยอาจส่งร่างรัฐธรรมนูญไปยังชุมชนหรือหมู่บ้าน และหากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ต้องการทราบรายละเอียดในแต่ละเรื่องของรัฐธรรมนูญก็สามารถอ่านได้ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหรือชุมชน ทั้งนี้ ควรจัดทำสรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญส่งไปพร้อมกับร่างรัฐธรรมนูญด้วย

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า หากไม่ส่งร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับแก่ประชาชนอาจเกิดปัญหาในการลงประชามติได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนควรปฏิบัติตามที่รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ กำหนดไว้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในการจัดทำรัฐธรรมนูญเมื่อปี ๒๕๕๐ มีการจัดส่งร่างรัฐธรรมนูญให้ประชาชนตามแต่ละครัวเรือน หากคณะกรรมการไม่ได้ดำเนินการในลักษณะดังกล่าวจะเกิดปัญหาตามมาหรือไม่

- การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน โดยจัดทำสรุปสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญส่งไปพร้อมกับร่างรัฐธรรมนูญเป็นแนวคิดที่ดี แต่หากเผยแพร่เพียงสรุปสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญโดยไม่ส่งร่างรัฐธรรมนูญไปด้วยอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และขัดกับหลักการทั่วไปในการทำประชามติที่ต้องให้ประชาชนได้รับทราบว่าจะมีการทำประชามติในเรื่องใด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การชี้แจงและทำความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มบุคคลที่อายุต่ำกว่าสามสิบปีได้ เนื่องจากกลุ่มคนดังกล่าวไม่ได้ติดตามข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์หรือวิทยุ แต่มักติดตามข่าวสารผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น ควรจัดหาคนมาดำเนินการประชาสัมพันธ์ร่างรัฐธรรมนูญแก่กลุ่มคนดังกล่าวด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะอนุกรรมการจัดทำสื่อดิจิทัลเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ร่างรัฐธรรมนูญผ่านทางสื่อดิจิทัล ซึ่งครอบคลุมการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก่บุคคลทุกวัย จึงไม่มีความจำเป็นต้องจัดหาคนเพิ่มเติมเพื่อมาดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

นายปรณ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า การแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างรัฐธรรมนูญเบื้องต้นมีเหตุผลที่ดี ซึ่งฝ่ายเลขาธิการคณะกรรมการกำลังดำเนินการกลั่นกรองและแยกประเด็นคำถามและข้อเสนอในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาต่อไป

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญเบื้องต้นต่อการประชุมครั้งที่แล้วสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

มาตรา ๒๗

“มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม

ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๒๗ วรรคห้า กลุ่มผู้พิจารณาแก้ไขคำว่า “สมรรถภาพ” เป็นคำว่า “ประสิทธิภาพ” ทั้งนี้ หากใช้คำว่า “ประสิทธิภาพ” จะมีความหมายครอบคลุมถึงสมรรถภาพในการปฏิบัติงานหรือไม่

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ในพจนานุกรม คำว่า “สมรรถภาพ” หมายถึง ความสามารถ ซึ่งเป็นคนละความหมายกับคำว่า “ประสิทธิภาพ” ที่หมายถึง ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงาน

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงเพิ่มเติมว่า กลุ่มผู้พิจารณามีความกังวลว่า หากใช้คำว่า “สมรรถภาพ” อาจถูกจำกัดสิทธิในการสมัครเข้าทำงาน โดยอ้างเหตุเรื่องความพิการซึ่งเป็นความบกพร่องในสมรรถภาพทางกาย

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- คำว่า “สมรรถภาพ” หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของความสามารถในการทำงาน ส่วนคำว่า “ประสิทธิภาพ” หมายถึง ประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งการทำให้เกิดประสิทธิภาพอาจไม่จำเป็นต้องอาศัยสมรรถภาพก็ได้

- ความในร่างมาตรา ๒๗ วรรคห้า หมายถึงบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐอยู่แล้ว ไม่ใช้การรับสมัครเพื่อเข้าทำงานในตำแหน่งดังกล่าว ดังนั้นการใช้คำว่า “สมรรถภาพ” เหมาะสมแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรคงความในร่างมาตรา ๒๗ วรรคห้าไว้ เนื่องจากเป็นเรื่องของบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ที่จำเป็นต้องมีสมรรถภาพในการทำงาน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๘

“มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ร่างมาตรา ๒๘ วรรคสี่ ความว่า “การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้” มีนักวิชาการหลายท่านตั้งข้อสังเกตว่าข้อความดังกล่าวมีเนื้อหาไม่ชัดเจน ควรนำบทบัญญัติในร่างมาตรา ๓๒ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ความว่า “...แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้” มาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๘ วรรคสี่ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและป้องกันปัญหาการตีความ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากเพิ่มความว่า “...แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้” จะเป็นการยกเว้นหลักทั่วไป ซึ่งหมายความว่าอาจมีการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมได้ ถ้ามีกฎหมายบัญญัติให้กระทำได้

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า มีสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ แสดงความเห็นว่า หากบัญญัติร่างมาตรา ๒๘ วรรคสี่ ความว่า “การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้” อาจทำให้ไม่สามารถลงโทษประหารชีวิตได้ เนื่องจากโทษประหารชีวิตอาจถือเป็นการทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมได้

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ข้อ ๖ (๒) ได้รับรองการลงโทษประหารชีวิตไว้แล้ว โดยมีข้อความแปลเป็นภาษาไทยว่า “ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้ และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้ก็แต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ”

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้มีโทษประหารชีวิตขึ้นอยู่กับสภาพของสังคมในขณะนั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่กำกับคำพิพากษาของศาลไปในตัว ทั้งนี้ ในอนาคตเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป โทษประหารชีวิตอาจถือเป็นการลงโทษที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมหรือไม่ก็ได้

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ในกระบวนการลงโทษทางทหารยังมีการประหารชีวิตโดยใช้อาวุธปืนยิง จะถือเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมหรือไม่

- การประหารชีวิตโดยการฉีดยาพิษให้ตาย ถือเป็นการลงโทษประหารชีวิตที่ทรมานเช่นกัน

- ร่างมาตรา ๒๘ วรรคสี่ ความว่า “การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้” เป็นบทบัญญัติที่ดี ทั้งนี้ การลงโทษประหารชีวิตไม่ใช่การลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมแต่อย่างใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า มาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ไม่ได้กล่าวถึงโทษประหารชีวิต แต่บัญญัติว่า “...แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้” ซึ่งคณะกรรมการมีมติตีความดังกล่าวออก

เนื่องจากการบัญญัติเช่นนี้เป็นที่ยอมให้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อกำหนดบทลงโทษที่ทารุณ โหดร้าย หรือ ไร้มนุษยธรรมได้

- มีการแสดงความคิดเห็นว่า ร่างมาตรา ๒๘ วรรคสี่ ความว่า “การทรมาน ทารุณกรรม หรือ การลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้” บัญญัติไว้เหมาะสมแล้ว เนื่องจากการ บัญญัติที่สอดคล้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงควรคงความดังกล่าวไว้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การลงโทษประหารชีวิตเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งในอนาคต เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป โดยมีแนวคิดที่ว่าชีวิตมนุษย์มีคุณค่า ต้องรักษาไว้ การลงโทษประหารชีวิต ก็อาจถูกยกเลิกไป

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า อาจบันทึกให้ชัดเจนว่า การลงโทษประหารชีวิตไม่ใช่การลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือ ไร้มนุษยธรรม ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติชัดเจนว่าโทษประหารชีวิตไม่ถือเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือ ไร้มนุษยธรรม แต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นความว่า “...แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของ ศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความ ในวรรคนี้” ทำให้ตีความได้ว่าสามารถลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมได้ ถ้ากฎหมายบัญญัติให้ กระทำได้

- มีการแสดงความคิดเห็นว่า เพื่อป้องกันปัญหาการตีความ ควรนำความในมาตรา ๓๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ความว่า “...แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการ ลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้” มาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๘ วรรคสี่

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากบัญญัติว่า “...แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการ โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้” เป็นการยอมรับให้มีโทษประหารชีวิตได้ ซึ่งเป็นข้อความที่ เคร่งครัดเกินไป และอาจไม่เหมาะสมหากในอนาคตมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การลงโทษประหารชีวิตในบางกรณีก็เป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม เช่น การตัดศีรษะ หรือการยิงเป้า เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปการลงโทษลักษณะ ดังกล่าวถือเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จึงมีการเปลี่ยนการลงโทษประหารชีวิตเป็น การลงโทษด้วยการฉีดยาให้ตาย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๒๘ แก้ไขเพิ่มเติมจากมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรมนั้น คณะรัฐมนตรีโดยกระทรวงยุติธรรมได้มี หนังสือตั้งข้อสังเกตว่า สิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามร่างของคณะกรรมการลดน้อยลงจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เช่น การตัดความในเรื่องสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือความช่วยเหลือจากรัฐกรณีถูกละเมิดสิทธิ และเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ตามมาตรา ๓๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ออก

ประธานกรรมการกล่าวว่า เพื่อให้บุคคลที่เสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือจากการ กระทำความผิดอาญา ได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ เสนอเพิ่มความเป็นวรรคสามของ ร่างมาตรา ๒๕ ดังนี้ “บุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือจากการกระทำ ความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายกำหนด”

นายอชีพ จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญามีการบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๖๔ วรรคสามแล้ว และในร่างมาตรา ๒๕ วรรคสอง ได้บัญญัติเรื่องบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพสามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

ประธานกรรมการเสนอตัดความในร่างมาตรา ๖๔ วรรคสาม ความว่า “และพึงเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา” ออก โดยนำไปบัญญัติเป็นวรรคสามของร่างมาตรา ๒๕ เพื่อให้รวมอยู่ในมาตราเดียวกัน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบร่างมาตรา ๒๘ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นนั้น ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายกำหนด”

๓. แก้ไขร่างมาตรา ๖๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๔ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัดปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้ หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และพึงเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๒๙

“มาตรา ๒๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี

ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฎิปักษ์ต่อตนเองมิได้
คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า คณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่ได้เสนอความเห็นใดๆ ในมาตรานี้

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๒๙ ไม่มีความเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๐

“มาตรา ๓๐ การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในขณะที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม”

ประเด็นการพิจารณา

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า มีสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอเพิ่มคำว่า “หรือการรบ” ในร่างมาตรา ๓๐ เนื่องจากในระหว่างประเทศอยู่ในการรบควรให้มีการเกณฑ์แรงงานได้ นอกจากนั้น ภาวะสงครามยังไม่ครอบคลุมถึงการรบด้วย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า คณะรัฐมนตรีเสนอเพิ่มคำว่า “หรือการรบ” ในร่างมาตรา ๓๐ เนื่องจากเป็นความเดิมของร่างมาตรา ๓๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประธานกรรมการกล่าวว่า สื่อมวลชนต้องการให้ตัดคำว่า “หรือการรบ” ออก แต่คณะรัฐมนตรีต้องการให้เพิ่มคำว่า “หรือการรบ” ในร่างมาตรา ๓๐ ที่ประชุมมีความเห็นอย่างไร

พลเอก อภิรัชพร เจริญพานิช กรรมการ ชี้แจงว่า สื่อมวลชนเสนอตัดคำว่า “หรือการรบ” ในร่างมาตรา ๓๕ วรรคสาม ความว่า “การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม” ออก ซึ่งในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ก็ไม่มีคำว่า “หรือการรบ” เช่นกัน สำหรับร่างมาตรา ๓๐ เป็นเรื่องการเกณฑ์แรงงาน ซึ่งในภาวะสงครามหรือการรบ พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐ กำหนดให้สามารถเกณฑ์แรงงานได้รวมถึงทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเห็นว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นแก่กิจการของทางราชการทหาร

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๐ การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในขณะที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ”

มาตรา ๓๑

“มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

ประเด็นการพิจารณา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ร่างมาตรา ๓๑ คณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่ได้เสนอความเห็นใดๆ ในร่างมาตรานี้

นายณรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า มีการเสนอความเห็นจากกระทรวงต่างประเทศในเรื่องเสรีภาพในการนับถือศาสนาตามร่างมาตรา ๓๑ ว่า เรื่องเสรีภาพในการนับถือศาสนาเป็นเรื่องที่รัฐจะไปล่วงละเมิดหรือจำกัดสิทธิมิได้ แม้จะอยู่ในภาวะฉุกเฉินก็ตาม ตามที่ระบุไว้ในข้อ ๔ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) อย่างไรก็ดี ข้อ ๑๘ ของ ICCPR ได้ระบุว่าเสรีภาพในการแสดงออกทางศาสนาอาจถูกจำกัดได้ด้วยเหตุต่างๆ ได้แก่ ความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย สุขอนามัย หรือศีลธรรมของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลอื่นโดยไม่รวมถึงเหตุความมั่นคงของรัฐ ดังนั้น การกำหนดให้ความมั่นคงของรัฐเป็นเหตุในการจำกัดเสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือการปฏิบัติ หรือการประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาจึงไม่สอดคล้องกับ ICCPR และเมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๓๑ ได้บัญญัติถ้อยคำว่า “...ไม่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ...” ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับ ICCPR ควรแก้ไขถ้อยคำโดยให้บัญญัติคำว่า “...ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ...” แทน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตามร่างมาตรา ๓๑ จะต้องแยกพิจารณาเป็นสองส่วน กล่าวคือ เรื่องสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาเป็นเรื่องที่รัฐไม่สามารถจะไปจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวได้ สำหรับเรื่อง การปฏิบัติ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอาจถูกจำกัดสิทธิได้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ที่ประชุมได้พิจารณาความเห็นของกระทรวงต่างประเทศแล้ว เห็นควรให้มีการแก้ไขร่างมาตรา ๓๑ ตอนท้าย โดยให้ใช้คำว่า “...ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ...” เพื่อให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

มาตรา ๓๒

“มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำความผิดเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๓๒ คณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่ได้เสนอความเห็นใดๆ ในร่างมาตรานี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๓

“มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ร่างมาตรา ๓๓ คณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่ได้เสนอความเห็นใดๆ ในมาตรานี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๔

“มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้น ต้องไม่เป็นการขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า คณะรัฐมนตรีมีประเด็นข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า มีสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทางจิตใจ หรือสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครองเท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ข้อเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๔ ของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไม่มีความแตกต่างจากที่คณะกรรมการได้บัญญัติในร่างมาตรา ๓๔ สำหรับประเด็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ควรแก้ไขถ้อยคำให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ควรมีการบัญญัติรับรองสิทธิหรือเสรีภาพในการโกหกด้วยหรือไม่

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในต่างประเทศไม่มีการรับรองสิทธิหรือเสรีภาพในการโกหก เนื่องจากการโกหกมีหลายรูปแบบ การบัญญัติรัฐธรรมนูญให้ครอบคลุมเรื่องดังกล่าวกระทำไดยาก

นายปรณ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ประเด็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคมนั้น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ข้อ ๒๐ (๒) กำหนดว่า “การสนับสนุนให้เกิดความเกลียดชังในชาติ เผ่าพันธุ์ หรือศาสนา ซึ่งยั่วยุให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การเป็นปฏิปักษ์ หรือการใช้ความรุนแรง เป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความในร่างมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง ความว่า “หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม” มีความไม่ชัดเจนและอาจเกิดปัญหาในการตีความได้ และความดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในหมวดหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามร่างมาตรา ๔๗ (๖) แล้ว จึงอาจตัดความดังกล่าวในร่างมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่งได้

- การจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคมนั้น ไม่สามารถบังคับตามรัฐธรรมนูญได้ทันที แต่จำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายรองรับการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง

- ความว่า “การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น...เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” มีความหมายครอบคลุมความว่า “หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม” อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติความว่า “หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม” ไว้ในร่างมาตรา ๓๔

- ควรคงความว่า “หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม” ในร่างมาตรา ๓๔ ไว้ เนื่องจากถ้อยคำดังกล่าวไม่ทำให้เกิดความเสียหายแต่อย่างใด และในช่วงเวลาที่ผ่านมาสังคมไทยมีการสร้างวาทกรรมที่สร้างความแตกแยกในสังคมจำนวนมาก หากคงความดังกล่าวไว้จะช่วยป้องกัน ระวัง และยับยั้งสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาที่เคยเกิดขึ้นในสังคมไทยไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต

- แนวทางการปฏิรูปและสร้างความปรองดองที่สำคัญ คือ ต้องยุติการแสดงความคิดเห็นหรือการพูดที่ก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ดังนั้น ควรคงความว่า “หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม” ไว้ในร่างมาตรา ๓๔

- ความว่า “เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม” มีบัญญัติไว้แล้วในร่างมาตรา ๔๗ (๖) และมีความครอบคลุม จึงสามารถตัดความดังกล่าวในร่างมาตรานี้ออกได้

- ในร่างมาตรานี้เป็นเรื่องกรอบในการออกกฎหมายจึงอาจยังต้องคงความว่า “เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม” ไว้

- ควรแก้ไขความในร่างมาตรานี้ให้สอดคล้องกับข้อ ๒๐ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) เพื่อให้เกิดความเป็นสากล

ประธานกรรมการกล่าวว่า ข้อ ๒๐ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) เป็นการห้ามบุคคลโดยตรง ซึ่งต่างจากเจตนารมณ์ของร่างมาตรานี้ที่ไม่ได้ห้ามบุคคลโดยตรง บุคคลยังมีสิทธิและเสรีภาพแต่ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมาย จึงเห็นควรคงความในร่างมาตรานี้ไว้เช่นเดิม

- มีการเสนอให้ใช้ความเดิมตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ความว่า “เพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ” แทนความว่า “เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม”

- “บุคคล” ในปัจจุบันมีการทำหน้าที่เป็น “สื่อพลเมือง” ด้วย กล่าวคือ บุคคลทำหน้าที่เป็นสื่อผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุที่นำไปสู่ความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคมได้ จึงเห็นควรให้คงความ “เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม” ในร่างมาตรานี้ไว้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๕

“มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบอาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชน ไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อการอื่นใด ในทำนองเดียวกัน ต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนด และให้ประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า คณะรัฐมนตรีเสนอเพิ่มความว่า “การรบ” ในวรรคสาม ของร่างมาตรา ๓๕

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ให้ใช้เฉพาะภาวะสงครามเท่านั้น ไม่รวมถึงการรบ ประกอบกับความในวรรคสามเป็นเรื่องการให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจ จึงควรจะทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในสงครามเท่านั้น

- รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้มีการบัญญัติความว่า “การรบ” ไว้ด้วย

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการชี้แจงว่า คณะกรรมการพิจารณาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชนเสนอเพิ่มเติมว่า “จลาจล สภาวะฉุกเฉินอย่างยิ่งที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ จะต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราเพื่อการนั้น” เพื่อแก้ปัญหาการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนที่สื่อมวลชนจะนำไปเผยแพร่เป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ด้วยสภาวะของสังคมในปัจจุบันที่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์จำนวนมากทำให้เป็นการยากที่จะตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนที่นำไปเผยแพร่ จึงเห็นควรให้คงไว้ตามร่างเดิม

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ร่างมาตรา ๓๔ และร่างมาตรา ๓๕ สามารถนำมารวมเป็นมาตราเดียวกันเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การนำร่างมาตรา ๓๔ และร่างมาตรา ๓๕ มารวมเป็นมาตราเดียวกันอาจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายประการ เนื่องจากร่างมาตรา ๓๕ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชีพสื่อมวลชนจึงเห็นควรคงไว้เช่นเดิม

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า ความว่า “แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่” ในวรรคหก อาจทำให้ผู้บังคับบัญชาสั่งหรือบังคับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ที่สื่อมวลชนให้เสนอข่าวที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง ทำให้ขาดเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อมีการตั้งหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ที่สื่อมวลชนก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ แต่ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๖

“มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า คณะรัฐมนตรี และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่ได้เสนอความเห็นใด ๆ ในร่างมาตรานี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๗

“มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบทอด

ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืน โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบต่อผู้ถูกเวนคืน รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้ถูกเวนคืนอาจได้รับการเวนคืนนั้น

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการที่บัญญัติไว้ในวรรคสาม เว้นแต่เป็นการเวนคืนเพื่อนำอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนไปชดเชยให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน และกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ และเจ้าของเดิมหรือทายาทประสงค์จะได้คืน ให้คืนแก่เจ้าของเดิมหรือทายาท

ระยะเวลาการขอคืนและการคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนที่มีได้ใช้ประโยชน์หรือที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดเชยไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การตราพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยระบุเจาะจงอสังหาริมทรัพย์หรือเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามความจำเป็น มิให้ถือว่าเป็นการขัดต่อมาตรา ๒๖ วรรคสอง”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า ในร่างมาตรานี้กระทรวงมหาดไทยเสนอเพิ่มความว่า “การผังเมือง” ในวรรคสาม ความเป็นดังนี้ “การผังเมืองหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น” เพื่อให้เกิดความชัดเจน

ประธานกรรมการกล่าวว่า เดิมในรัฐธรรมนูญมีการบรรยายละเอียดเรื่องการเวนคืนไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาว่าเรื่องที่ไม่ได้ระบุไว้ไม่สามารถเวนคืนได้ แต่ในร่างรัฐธรรมนูญนี้มีการบัญญัติความว่า “หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น” ซึ่งครอบคลุมการเวนคืนทุกประเภทที่เวนคืนเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๘

“มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๙

“มาตรา ๓๙ การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

การถอนสัญชาติของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด จะกระทำมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า คณะรัฐมนตรี และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่ได้เสนอความเห็นใด ๆ ในร่างมาตรานี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๐

“มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือขจัดการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพื่อง่ายที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือกีดก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา”

ประเด็นการพิจารณา

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอให้มีการบัญญัติกำหนดให้มีการปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรที่อาจจะก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวิชาชีพที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องของรายละเอียด จึงไม่ควรนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๑

“มาตรา ๔๑ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และฟ้องหน่วยงานของรัฐ ขอบเขตแห่งสิทธิและการใช้สิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า คณะรัฐมนตรี และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่ได้เสนอความเห็นใด ๆ ในร่างมาตรานี้

ประธานกรรมการสอบถามว่า มีการแสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องสิทธิของชุมชนในการฟ้องร้องหรือไม่

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า มีการแสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องสิทธิชุมชนในการฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการโครงการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เท่านั้น

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ความว่า “ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” ในวรรคสอง หมายความว่าถ้ายังไม่มีกฎหมายบัญญัติไม่สามารถฟ้องได้ใช่หรือไม่

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า ในเรื่องการฟ้องหน่วยงานของรัฐสามารถยื่นฟ้องต่อศาลปกครองได้

ประธานกรรมการเสนอตัดความในวรรคสองออกทั้งวรรค เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการตีความ

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ ชี้แจงว่า มีข้อเสนอจากเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคมขอให้บัญญัติเพิ่มเติมเรื่องสิทธิในการเข้าชื่อเพื่อให้รัฐกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง และสิทธิในการเข้าชื่อเพื่อเสนอให้รัฐบาลกระทำการใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประโยชน์สาธารณะ ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ขอขอเขตแห่งสิทธิและเสรีภาพใช้สิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติบุคคลหรือชุมชนย่อมมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสุขสงบของประชาชนหรือชุมชนได้ ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นตามควรแก่กรณี โดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้ในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

- มีกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสองที่แก้ไขเพิ่มเติมใช้คำว่า “หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ซึ่งแตกต่างจากความในวรรคหนึ่งที่มีเพียงคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” จะต้องแก้ไขให้สอดคล้องกันหรือไม่ นอกจากนี้ ความว่า “ตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ” หากยังไม่มีกฎหมายบัญญัติ จะไม่สามารถดำเนินการตามวรรคสองได้ใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ ในเรื่องกฎหมายบัญญัตินั้นเป็นเรื่องวิธีการร่วมรับรู้ของประชาชนเท่านั้น แต่จะมีการนำไปบัญญัติไว้ในตอนหนึ่งของรัฐธรรมนูญว่าบรรดาสิทธิที่รับรองไว้ที่มีการบัญญัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด トラバใดที่ยังไม่มีกฎหมาย ไม่กระทบต่อสิทธิของประชาชนที่ระบุไว้

- มีกรรมการสอบถามว่า ความว่า “บุคคล” ในวรรคสองนี้ ต้องเป็นบุคคลหลายคน หรือเพียงบุคคลเดียว

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเข้าชื่อกันหมายความว่าต้องมีบุคคลมากกว่าหนึ่งคน

- มีกรรมการเสนอตัดความว่า “บุคคล” ออก เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความ

- เสนอตัดความว่า “ตามควรแก่กรณี” ออก เนื่องจากมีการกำหนดว่าต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นอยู่แล้ว ความว่า “ตามควรแก่กรณี” อาจเป็นข้อยกเว้นให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่พิจารณาข้อเสนอแนะได้

- ควรคงความว่า “ตามควรแก่กรณี” ไว้ เพื่อเป็นการยกเว้น เนื่องจากบุคคลในชุมชนอาจมีความเห็นที่แตกต่างหรือขัดแย้งกัน หรือข้อเสนอแนะบางเรื่องอาจไม่มีความจำเป็น

- มีกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสองหมายถึงประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในชุมชนเดียวกัน แต่สนใจในเรื่องเดียวกัน ก็สามารถจะเข้าชื่อได้ใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “บุคคล” หมายถึงประชาชนทั่วไป จึงหมายถึงประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในชุมชนเดียวกันแต่สนใจในเรื่องเดียวกันสามารถจะเข้าชื่อได้

- มีกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสองที่แก้ไขเพิ่มเติมมีความหมายเดียวกับร่างมาตรา ๕๔ หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในร่างมาตรา ๕๔ คือกรณีรัฐจะอนุญาตให้กระทำการใด ซึ่งแตกต่างจากความในวรรคสองที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า ในร่างมาตรา ๕๔ ใช้คำว่า “สงบสุข” แต่ความในวรรคสองที่แก้ไขเพิ่มเติมใช้คำว่า “สุขสงบ” ควรต้องมีการแก้ไขให้สอดคล้องกันหรือไม่

- ความว่า “หน่วยงานของรัฐ” หมายถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องใส่ความว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” อีก จึงเสนอตัดความว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ออก

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๑ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และฟ้องหน่วยงานของรัฐ

ขอขเขตแห่งสิทธิและเสรีภาพให้สิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติบุคคลหรือชุมชนย่อมมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชนได้ ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้น โดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้ในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๒

“มาตรา ๔๒ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความว่า “ชุมชน” ในมาตรานี้มีความหมายว่าอย่างไร

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า เดิมทีรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๕ บัญญัติแต่เพียงให้เสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคมเท่านั้น รัฐธรรมนูญฉบับต่อๆ มาเริ่มยกตัวอย่างเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันอันมีลักษณะเป็นชุมชน ร่างมาตรานี้ได้เพิ่มหลักการใหม่โดยการบัญญัติให้สิทธิในการรวมตัวกันเป็นชุมชนได้

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการรับฟังและสรุปความคิดเห็นที่มีผู้เสนอแนะ กล่าวว่า สมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์เสนอให้มีการเพิ่มถ้อยคำในเรื่องการรวมกลุ่มโดยขอให้เพิ่มความว่า “สหพันธ์ สมาพันธ์ องค์การภาคเอกชน องค์การเอกชน” ไว้ในร่างมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง และให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีสิทธิรวมกลุ่มกันได้ แต่ต้องไม่กระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน และการจัดทำบริการสาธารณะในร่างมาตรา ๔๒ วรรคสอง

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “หมู่คณะอื่น” ที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง มีความหมายครอบคลุมถึงสหพันธ์ สมาพันธ์ องค์การภาคเอกชน และองค์การเอกชน อยู่แล้ว สำหรับเสรีภาพในการรวมกลุ่มของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะถูกบังคับโดยร่างมาตรา ๒๗ วรรคห้า

นายธนวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า จากการรับฟังความคิดเห็นของเด็ก สตรี และคนพิการ มีการเสนอให้เพิ่มความในตอนท้ายของร่างมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ความว่า “...โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากมีการบัญญัติตามที่มีการเสนอดังกล่าว จะเป็นการบัญญัติที่เปิดโอกาสให้รัฐเข้าไปแทรกแซงในเรื่องเสรีภาพในการรวมกลุ่มของบุคคล ดังนั้น จึงไม่ควรเพิ่มความตามที่เสนอไว้ในร่างมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๒ ไว้ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๓

“มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิดำเนินการหรือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐ ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ”

ประเด็นการพิจารณา

นายณรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า มีการเสนอความเห็นจากกระทรวงต่างประเทศว่า ควรบัญญัติเรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งเรื่องการมีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และคุ้มครองส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ไว้ในร่างมาตรา ๔๓

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า จากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ได้มีการเสนอให้บุคคลและชุมชนสามารถดำเนินการในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐ ซึ่งกรณีการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐควรบัญญัติแยกไว้เป็นอีกกรณีหนึ่ง และเสนอให้บุคคลและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ในร่างมาตรา ๔๓ เช่นเดียวกับมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตามร่างมาตรา ๔๓ มิได้บังคับว่าบุคคลและชุมชนจะต้องร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐทุกกรณี กล่าวคือ สิทธิตามร่างมาตรานี้บุคคลและชุมชนสามารถดำเนินการด้วยตนเองกรณีหนึ่ง และอีกกรณีหนึ่งบุคคลและชุมชนสามารถร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐได้ด้วย ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการตีความ จึงเห็นควรปรับแก้วรรคตอนของร่างมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง

โดยแยกความว่า “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิดำเนินการ...” และความว่า “...องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐ” ออกจากกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความ

สำหรับกรณีที่มีการเสนอให้เพิ่มเรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพนั้น ได้มีการบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๕๓ ของหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ แล้ว อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดการเข้าถึงสิทธิของประชาชนบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๔๓ อีกครั้งหนึ่ง จึงเห็นควรให้เพิ่มความเป็นวรรคสอง ของร่างมาตรา ๔๓ ดังนี้ “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนมีสิทธิเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน” โดยนำหลักการมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาบัญญัติเพิ่มความเป็นวรรคสองของร่างมาตรา ๔๓

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิดำเนินการหรือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการอนุรักษ์ พืชนุ หรือส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ”

บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนมีสิทธิเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา ๔๔

“มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๔๔ ได้นำหลักการมาจากกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ ๒๑

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๔

“มาตรา ๕๔ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสุข วิถีชีวิตหรือสุขภาพของประชาชนหรือ ชุมชน หรือสิ่งแวดล้อม รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชน ที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและไม่ชักช้า”

ประเด็นการพิจารณา

สืบเนื่องจากการพิจารณาเทียบเคียงกับมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่ประชุมเห็นว่า ร่างมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง ควรนำหลักการของมาตรา ๖๗ วรรคสอง มาบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประชาชน และชุมชนด้วย ดังนั้น จึงเห็นควรให้เพิ่มถ้อยคำในร่างมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “...มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน...”

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ตั้งข้อสังเกตว่า เดิมมีแต่การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) จะเป็นการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเดียว ต่อมา มีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชนเพิ่มขึ้น (Environmental Health Impact Assessment : EHIA) หากในอนาคตมีการประเมินผลกระทบที่ละเอียดมากขึ้น ความที่บัญญัติไว้ร่างมาตรานี้จะครอบคลุมถึงหรือไม่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๔ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบสุข วิถีชีวิตหรือสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน หรือสิ่งแวดล้อม รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนที่ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องมีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อนเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชน ที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๔๕ นาฬิกา

นางสาววรินทร์ทร ปณิธานธรรม

วิทยาการชำนาญการ

นายณณพณ์ ฐลิจันท์

นิติกรปฏิบัติการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยาการชำนาญการพิเศษ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง
นิติกรชำนาญการ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์